

© Noor 92 Publications 2017

Vår mester Ka'b ibn Mālik

www.noor92publications.no

Det må ikke kopieres fra dette manuset i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengselsstraff.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الصلاة والسلام على رسول الله

Vår mester Ka‘b ibn Mālik رضي الله عنه

Introduksjon

I denne historien om vår mester Ka‘b ibn Mālik رضي الله عنه skal vi se på at han var av de første blant Yathrib-folket til å konvertere til islam, og på hans deltakelse under slaget ved Oḥod, men det han er mest kjent for, er å ikke ha deltatt i slaget ved Tabōk og det som hendte etter det.

Noen spørsmål som reises i tankene til leserne:

- Hvordan taklet han denne vanskelige situasjonen?
- Ga han opp håpet?
- Økte hans kjærlighet til hans elskede mester رضي الله عنه eller minsket den?

Vår mester Ka‘b رضي الله عنه var også en av poetene til profeten صلى الله عليه وسلم, derfor skal vi også se på hvilken høy status han fikk av å være det.

Målet med denne studien er å studere og definere denne viktige og vanskelige tiden i vår mester Ka‘bs رضي الله عنه liv. Vi skal fokusere på å svare på de ovennevnte spørsmålene ved å lære at en troende alltid er optimistisk og full av håp.

Navn og slektstre

Han er sønn av Abī Ka‘b, ‘Amr ibn al-Qayn ibn Sawād ibn Ghanm ibn Ka‘b ibn Salamah al-Anṣārī al-Khazrajī al-‘Aqabī al-Oḥodī.¹

Hans mor het Laylā bint Zayd ibn Tha‘labah fra Banī Salamah.² Det som er kjent om ham, er at han var en av poetene og følgesvennene til Guds sendebud صلى الله عليه وسلم. Han er også en av de tre som ble igjen under slaget ved Tabōk, men Gud tilga dem.

Islam

Han antok troen tidlig blant folket fra Yathrib. Han bevitnet al-‘Aqabah. Han kom dit sammen med sytti personer fra Yathrib, for å sverge troskap til profeten صلى الله عليه وسلم.³

Han berettet beretninger etter profeten صلى الله عليه وسلم og var av Ṣoffah-folket⁴, og under herredømmet til emir Mo‘āwiyah ble han blind.⁵

Det finnes to meninger om ham da muslimene utvandret fra Mekka til Medina. Noen historikere sier at profeten knyttet brorskapsbåndet mellom ham og vår mester ‘Obaydollāh رضي الله عنه, mens andre historikere mener at det var mellom ham og vår mester az-Zobayr رضي الله عنه.⁶

Det er en stor gruppe berettere som har gjengitt etter ham, blant dem er sønnene hans og selv store skriftlærde som våre mestre Ibn ‘Abbās, Jābir, Abō Omāmah og andre رضي الله عنهم.⁷

¹ Moḥammad ibn Aḥmad ibn ‘Othmān az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā‘* (Beirut: Mo‘assasah ar-risālah, 1985), 2:523.

² Sa‘īd al-Anṣārī, *Siyar aṣ-Ṣahābah raḍiyallāh ‘anhom: Siyar al-Anṣār* (Lahore: Islāmī kotob khānah), 3:126.

³ Ismā‘īl ibn ‘Omar ibn Kathīr ad-Dimashqī, *Al-Bidāyah wa an-nihāyah* (Beirut: Dār ihyā‘ at-torāth al-‘arabī, 1988), 8:52.

⁴ Ṣoffah var navnet på et sted (en veranda med et telttak over) i det ene hjørnet av profetens moské. Her bodde de følgesvennene som var trengende. På dette stedet fikk de islamundervisning, og her lærte de bort islam til andre også. De er mer kjent som *Ahl-oṣ-ṣoffah* (أهل الصفة) og *Aṣḥāb-oṣ-ṣoffah* (أصحاب الصفة).

⁵ Az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā‘*, 2:523–524.

⁶ Az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā‘*, 2:524.

⁷ Az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā‘*, 2:523.

Slaget ved Oḥod

Historien forteller oss at det skjedde en stor katastrofe på slagmarken under slaget ved Oḥod. Det skjedde da muslimene glemte det Guds sendebud ﷺ hadde befalt dem.

Flergudsdyrkernes hær flyktet fra slagmarken og lot være igjen alt de hadde med seg. Bueskytterne som stod posisjonert på fjellet, så dette. De bestemte seg for å samle krigsbyttet som motstanderne lot ligge igjen på slagmarken idet de flyktet sin vei. Men deres leder ‘Abdollāh ibn Jobayr ﷺ minte dem på profetens ﷺ befaling. Etter det skjedde det som ikke skulle ha skjedd. Bueskytterne forlot sine posisjoner unntatt noen få av dem. Dette ble utnyttet av flergudsdyrkerne, og de drepte mange fra den muslimske hæren. For da bueskytterne forlot posisjonene for å samle krigsbyttet sammen med de andre, forstod flergudsdyrkernes hærfører at nå hadde de mulighet til å angripe dem bakfra. Vår mester ‘Abdollāh ibn Jobayr ﷺ og de andre bueskytterne som holdt seg på posisjonene, forsøkte å stanse fienden, men fiendens angrep var som en overveldende bølge. Vår mester Ibn Jobayr ﷺ og bueskytterne med ham led martyrdøden for Herrens sak.

Nå var hevners time kommet! Flergudsdyrkerne omringet muslimenes hær. Vår mester Khālid ibn al-Walīd ﷺ, som på den tiden var en flergudsdyrker og deres hærfører, skrek alt han kunne. Da flergudsdyrkerne som hadde flyktet fra slagmarken hørte ham, kom de ilende tilbake. På den andre siden hevet profeten ﷺ stemmen og kalte på sin hær for at de skulle samle seg og ikke miste motet. Hans Høyhet ﷺ ropte: «Kom til meg, Guds tjener! Kom til meg, Guds tjener! Jeg er Guds sendebud.» Dette fikk også vår mester Khālid ibn al-Walīd ﷺ med seg, og hans hær skyndte seg med å omringe profeten ﷺ. Flergudsdyrkerne drepte flere og flere muslimer. Da følgesvennen Moṣ‘ab ibn ‘Omayr ﷺ led martyrdøden trodde de at de hadde drept profeten Mohammad ﷺ. Han som vår mester Moṣ‘ab ibn ‘Omayr ﷺ, ropte ut: «Jeg har drept Mohammad!» Nyheten spredde seg på slagmarken, og muslimene følte at de hadde fått et kraftig slag.⁸

Vår mester Ka‘b ibn Mālik ﷺ var den første til å kjenne igjen profeten ﷺ etter katastrofen. Han berettet om det: «Jeg kjente igjen de skinnende øynene til Hans Hellighet under hjelmen, så ropte jeg høyt ut: 'Å, muslimers samfunn, gledens budskap til dere! Dette er Guds sendebud.' Guds sendebud gjorde tegn til meg at jeg skulle være stille.»⁹

Muslimenes styrke kom tilbake, og de kjempet tappert og forsvarte seg godt til slaget var over.

Slaget ved Tabōk

Dette slaget er det viktigste som hendte i livet til vår mester Ka‘b ibn Mālik ﷺ. Profetens ﷺ mål var å fylle fiendens hjerte med skrekk, slik at de ikke engang skulle tenke på å angripe muslimene. Fienden under dette slaget var romerne og det bysantinske herredømmet. Mange blant hyklerne ble avslørt da de unnskyldte seg ved å ikke dra ut for å kjempe med profeten ﷺ.

Vår mester Ka‘b ibn Mālik ﷺ sønn berettet at hans far var en av dem som ble igjen under slaget ved Tabōk. De tre troende som ble igjen, var: Ka‘b ibn Mālik, Morārah ibn Rabī‘ah al-‘Āmirī og Hilāl ibn Omayyah al-Wāqifī. De var alle tre fra al-Anṣār.

Det som var merkelig, var at vår mester Ka‘b ikke hadde opplevd en bedre tid enn denne, og han var på sitt sterkeste. Han hadde gjort klar to ridedyr for dette slaget, men dette slaget var vanskeligere enn de andre. Profeten ﷺ satte ut for dette slaget på den tiden da det var ekstremt varmt og destinasjonen var veldig langt unna. Det som var enda vanskeligere,

⁸ Ṣafī ar-Raḥmān al-Mobārakpūrī, *Ar-Raḥīq al-makhtōm* (Beirut: Dār al-hilāl), 238–240.

⁹ ‘Abd-ol-Mālik ibn Hishām al-Mo‘āfirī, *As-Sīrah an-nabawīyah*, 2. utg. (Kairo: Sharikah maktabah wa maṭba‘ah Moṣṭafā al-Bābī al-Ḥalabī, 1955), 2:83.

var at fienden var langt flere og sterkere enn dem muslimene hadde støtt på før. Dette slaget var en stor prøvelse for de troende.

Profeten ﷺ gjorde seg klar for slaget sammen med sine følgesvenner. Noe hindret vår mester Ka‘b ؓ i å dra ut i kamp med de andre. Han sa til seg selv: «Jeg makter dette hvis jeg vil.» Men profeten ﷺ dro av gårde med de andre, og vår mester Ka‘b ؓ ble igjen.

Etter at profeten ﷺ hadde dratt, gikk vår mester Ka‘b ؓ ut blant folket i byen, og han var trist. For i byen var det kun hyklere som unnskyldte seg, og de svake og syke som ikke maktet å kjempe.

Da Hans Nåde ﷺ var framme i Tabōk, spurte Hans Hellighet ﷺ de andre om hva vår mester Ka‘b ؓ gjorde. En mann fra Banō Salamah trådte fram og sa dårlige ord om ham, men da reiste vår mester Mo‘āz ؓ seg for å forsvare ham. Han sa: «Han er en rettskaffen mann!» Guds sendebud ﷺ valgte å forbli stille.¹⁰

Vår mester Ka‘b ؓ bestemte seg for å tale sant uansett hva da Hans Hellighet ﷺ skulle komme tilbake. Guds sendebud ﷺ pleide som regel å vende tilbake etter reise ved formiddagen. Hans Hellighet ﷺ innledet hjemkomsten med å forrette to bønneenheter i moskeen, og etter det satte profeten ﷺ seg med folket. De som hadde blitt igjen i Medina, kom med sine unnskyldninger og sverget troskap til profeten ﷺ. Hans Høyhet ﷺ godtok deres erklæring og inngikk troskapsed med dem og ba om tilgivelse for dem. Så var det vår mester Ka‘b’s ؓ tur. Han gikk fram og sa fredshilsenen, profeten ﷺ svarte fredshilsenen og smilte, men det var et sint smil. Deretter sa profeten ﷺ: «Kom!» Han gikk bort til profeten ﷺ og satte seg overfor Hans Hellighet ﷺ. Profeten ﷺ spurte: «Hva fikk deg til å bli igjen, kjøpte ikke du et ridedyr som kunne bære deg?» Men vår mester Ka‘b ؓ hadde ikke noen unnskyldning å komme med, for han hadde aldri stått sterkere enn på denne tiden. Guds sendebud ﷺ opplyste ham at Gud kommer til å avgjøre hans sak. Vår mester Ka‘b ؓ stod opp og gikk, og noen personer fra Banō Salamah fulgte etter ham og sa at de aldri hadde sett ham gjøre noe feil før den dagen.

Slik forble tilstanden til vår mester Ka‘b ؓ og de to andre i femti netter. De to andre vennene hans holdt seg kun hjemme og gråt og gråt, mens vår mester Ka‘b ؓ pleide å forrette tidebønnen med folket og vandret rundt i markedene, men folket talte ikke til ham.¹¹ Det var Guds sendebud ﷺ som hadde nektet folk å samtale med vår mester Ka‘b ؓ og de to andre følgesvennene, men det merkelige ved det hele var at Hans Hellighet ﷺ nektet ikke folk å samtale med de andre som ble igjen hjemme. Dette var vår mester Ka‘b’s ؓ tilstand helt til saken ble svært lang og uutholdelig for ham. Det eneste som plaget vår mester Ka‘b ؓ var følgende:¹²

- Kom ikke engang Hans Hellighet ﷺ til å forrette hans begravellesbønn hvis han døde?
- Eller hvis profeten ﷺ gikk bort før ham, kom Hans Nåde ﷺ bare til å forlate ham slik i denne tilstanden og statusen blant folk, slik at folk aldri kom til å snakke med ham?
- Kom følgesvennene til Guds sendebud ﷺ til å forrette hans begravellesbønn?

Men det skulle vise seg at Herren forbarmet seg over dem og åpenbarte at deres anger var blitt godtatt.

¹⁰ Moḥammad ibn Aḥmad al-Qorṭobī, *Al-Jāmi‘ li aḥkām al-Qor‘ān*, 2. utg. (Kairo: Dār al-kotob al-miṣriyyah, 1964), 8:282–283.

¹¹ Al-Qorṭobī, *Al-Jāmi‘ li aḥkām al-Qor‘ān*, 8:283–284.

¹² Moḥammad ibn Ismā‘īl al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb «wa ‘alā ath-thalāthah allaẓīna khollifō ḥattā ...»* (Beirut: Dār ṭauq an-najāh, 2001), 6:70#4677.

En dag gikk vår mester Ka‘b رضي الله عنه til vår mester Abō Qatādah رضي الله عنه, som var sønnen til hans farbror, for profeten صلى الله عليه وسلم svarte ikke på fredshilsenen hans og heller ikke så Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم på ham. Dette var det verste han hadde opplevd. Da han så sin fetter, sa han fredshilsenen til ham, men han svarte heller ikke tilbake. Han ba ham svare for Guds skyld på spørsmålet hans: «Vet du om jeg elsker Gud og sendebudet Hans?» Vår mester Abō Qatādah svarte: «Gud og sendebudet Hans vet best!» Da gråt vår mester Ka‘b رضي الله عنه sårt og mye.

Da det hadde gått førti dager, kom det en person til ham og sa: «Guds sendebud beordrer deg å holde deg unna din hustru.» Han trodde at han måtte skille seg fra henne, men budet som var kommet, sa at han bare ikke kunne gå nær henne. Vår mester Ka‘b ba sin hustru å dra hjem til sin familie og bli der til Gud avgjorde denne tunge saken. Slik gikk ti netter til.

Etter at femti netter hadde gått, forrettet han daggrytdebønnen morgenen etter den femtiende natten, og så hørte han en stemme: «Å, Ka‘b ibn Mālik, fryd deg!» Han forstod at befrielsen hadde kommet fra Herren. Folk gratulerte ham for at han var blitt frelst. Vår mester Ka‘b رضي الله عنه skyndte seg av sted til sin elskede mester رضي الله عنه, for prøvens tid var over. Han sa fredshilsenen, og profeten صلى الله عليه وسلم bebudet ham gledens budskap: «Fryd deg over den beste dagen som har hendt deg siden din mor fødte deg!»¹³

Overlegenhet

Det finnes omtrent åtti beretninger etter ham i *ḥadīth*-samlinger. Han berettet etter profeten صلى الله عليه وسلم og vår mester Osayd ibn Ḥoḍayr رضي الله عنه.¹⁴

Ibn Sirīn sa: «Disse var poetene til Guds sendebud صلى الله عليه وسلم: Ḥassān ibn Thābit, ‘Abdollāh ibn Rawāḥah og Ka‘b ibn Mālik.»

En gang spurte vår mester Ka‘b ibn Mālik رضي الله عنه Guds sendebud صلى الله عليه وسلم: «Kjære Guds sendebud, Gud har åpenbart om poetene det Han har åpenbart.» Guds sendebud صلى الله عليه وسلم belyste: «Sannelig, den som kjemper for Guds sak, kjemper med sverdet og med tungen. Ved Ham som har min sjel i Sin hånd, det er som om de skyter mot dem flygende piler med sin tunge.»

Stilen hans var å nevne krig og vekke frykten i fienden ved å framsi vers med stor selvtillit. Vår mester Ḥassān رضي الله عنه nevnte for fienden deres feil og syndige tid. Vår mester Ibn Rawāḥah رضي الله عنه kritiserte og fornødret fienden for deres vantro.¹⁵

Guds sendebuds صلى الله عليه وسلم ord opplyser den viktige rollen disse poetene spilte under den innledende tiden av islam. Ved å nevne krig og kamp satte han frykt i fiendens hjerte og fikk dem til å flykte fra slagmarken. En poets diktning er underlig og dyp, for når han resiterer eller framsier vers om krig og kamp, illustrerer han i tankene til lytterne hvordan kampen vil foregå mellom hærene. Slik slår en poet fienden i hjertet og hjernen med sine vers. Dette slaget kan faktisk være kraftigere enn et fysisk slag og etterlate dypere spor enn det.

Bortgangen

Det som er kjent etter historikerne, er at han døde under regjeringen til emir Mo‘āwiyah, men de er uenige om året. De antok at han døde i det femtiende året etter utvandringen til Medina i en alder av 77 år.¹⁶

Konklusjon

Denne historien kan vi trekke mye lærdom av. Det første vi lærer, er at han var en *ḥadīth*-beretter, en skriftlærd, en poet, han var av Ṣoffah-folket, og han var med profeten صلى الله عليه وسلم under

¹³ Al-Qorṭobī, *Al-Jāmi‘ li aḥkām al-Qor‘ān*, 8:285–286.

¹⁴ Al-Anṣārī, *Siyar aṣ-Ṣaḥābah raḍiyallāh ‘anhom: Siyar al-Anṣār*, 3:132.

¹⁵ Az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā’*, 2:525.

¹⁶ Al-Anṣārī, *Siyar aṣ-Ṣaḥābah raḍiyallāh ‘anhom: Siyar al-Anṣār*, 3:132.

flere slag som en kjemper og poet. Etter den første lærdommen om en følgesvenn som hadde så mange store egenskaper, lærer man hvor viktig det arabiske språket er. For det språket spilte ikke bare en rolle i moskeen og i gatene under invitasjonen til gudstro, faktisk spilte det også en stor rolle på slagmarken, for en poet kjempet både med sverdet og tungen.

Den største lærdommen er tålmodigheten og standhaftigheten til vår mester Ka'b رضي الله عنه. Han ga ikke opp sin tro etter en så stor prøvelse. Det var troens styrke og håpets lys som holdt liv i ham under denne vanskelige tiden. Han er et stort eksempel for de troende å etterleve. Vi ser at han blir satt prøve, men kjærligheten hans tar ikke slutt, den blir heller større og sterkere. Han måtte oppleve en tung tid, men han bestod prøven som fikk ham til å gjennomgå ensomhet, og det verste av alt å ikke få snakke med sin elskede læremester رضي الله عنه. Hans historie lærer den forelskede å elske, selv i motgang, og ikke bare i medgang.

Litteraturliste

Ad-Dimashqī, Ismā'īl ibn 'Omar ibn Kathīr. *Al-Bidāyah wa an-nihāyah*. 14 bd. Beirut: Dār ihyā' at-torāth al-'arabī, 1988.

Al-Anṣārī, Sa'īd. *Siyar aṣ-Ṣaḥābah raḍiyallāh 'anhom: Siyar al-Anṣār*. 9 bd. Lahore: Islāmī kotob khānah.

Al-Bokhārī, Moḥammad ibn Ismā'īl. *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī*. 9 bd. Beirut: Dār ṭauq an-najāh, 2001.

Al-Mo'āfirī, 'Abd-ol-Mālik ibn Hishām. *As-Sīrah an-nabawīyyah*. 2 bd. 2. utg. Kairo: Sharikah maktabah wa maṭba'ah Moṣṭafā al-Bābī al-Ḥalabī, 1955.

Al-Mobārakpōrī, Ṣafī ar-Raḥmān. *Ar-Raḥīq al-makhtōm*. Beirut: Dār al-hilāl.

Al-Qorṭobī, Moḥammad ibn Aḥmad. *Al-Jāmi' li aḥkām al-Qor'ān*. 20 bd. 2. utg. Kairo: Dār al-kotob al-miṣriyyah, 1964.

Az-Zāhabī, Moḥammad ibn Aḥmad ibn 'Othmān. *Siyar a'lām an-nobalā'*. 25 bd. Beirut: Mo'assasah ar-risālah, 1985.